

Aanbeveling aan de Dienst Vreemdelingenzaken - Juni 2021

Discrimineer feitelijke partners niet door een leeftijds criterium op te leggen bij de beoordeling van een essentiële reis.

De federale Ombudsman, Myria, Unia, le Délégué général aux droits de l'enfant en de Kinderrechtencommissaris, formuleren een aanbeveling aan de Dienst Vreemdelingenzaken om, bij de beoordeling van een toelating tot het grondgebied voor kort verblijf voor feitelijke partners die het bewijs leveren van een stabiele en duurzame relatie en die voldoen aan de binnenkomstvoorwaarden, essentiële reizen niet te beperken tot meerderjarigen.

1. Inleiding

De epidemiologische situatie heeft in maart 2020 geleid tot de invoering van een **tijdelijk verbod op reizen naar België met niet-essentiële doeleinden**. Het reisverbod kan alleen worden opgeheven voor reizen die verband houden met een essentiële functie of behoefte. Situaties die in aanmerking kunnen komen als essentiële reizen, werden bepaald tijdens de bijeenkomsten van het Overlegcomité (voorheen de Nationale Veiligheidsraad).

Eind augustus 2020 besliste het Overlegcomité om personen die hun feitelijke partner reeds enkele maanden niet meer hadden kunnen zien, **toe te staan elkaar te bezoeken** op voorwaarde dat ze konden aantonen dat ze een **stabiele en duurzame relatie** hadden van ten minste twee jaar (enkele weken later herleid naar één jaar).

Een koppel bestaande uit een 17-jarige Russische jongeman en een 18-jarige Belgische vrouw, dat sinds het begin van de lockdown van elkaar gescheiden was, wilde elkaar in België ontmoeten. De Russische jongeman trachtte een visum kort verblijf aan te vragen om de kerstvakantie samen met zijn Belgische partner in België door te brengen. Ze hadden al meer dan 2 jaar een relatie en hadden elkaar verschillende keren ontmoet; ze hadden al meer dan 100 dagen samen doorgebracht. Vóór de pandemie was de jongeman reeds naar België gekomen in het kader van deze relatie. De diplomatieke post weigerde echter om de visumaanvraag in ontvangst te nemen omdat de jongeman nog geen 18 jaar oud was en omdat enkel meerderjarige feitelijke partners in aanmerking zouden komen voor een uitzondering op het reisverbod.

Het jonge koppel legde deze casus voor aan de **federale Ombudsman, Unia en Myria** die daaropvolgend de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) contacteerden voor meer toelichting. In het bijzonder werd gevraagd naar de **grondslag voor de beperking** van de categorie van feitelijke partners die een duurzame en stabiele relatie onderhouden tot **meerderjarige partners**. Deze beperking werd noch in de mededelingen van het Overlegcomité, noch op de websites van de betrokken administraties vermeld.

Daarenboven stelde zich ook de vraag of deze beslissing **de fundamentele rechten en de rechten van het kind**, meer bepaald een adolescent, **eerbiedigt**.

In zijn antwoord verwijst de DVZ naar de regels voor de toekenning van een **visum lang verblijf** aan wettelijk geregistreerde partners, die als rechtsgrond zouden fungeren. Verder meent de DVZ dat de leeftijdsvoorwaarde een evidentie is aangezien wettelijk geregistreerde partners enkel in aanmerking komen wanneer ze hetzij minstens 21 jaar zijn hetzij 18 jaar en één jaar samenwoonden voorafgaand aan de visumaanvraag. De administratie heeft echter niet gereageerd op de opmerkingen betreffende de eerbiediging van de grondrechten en de rechten van het kind.

Begin januari 2021 heeft de DVZ dan de leeftijdsvereiste toegevoegd op zijn website.¹ De website "infocoronavirus.be" werd eveneens in die zin aangepast.²

Op 26 januari 2021 werd voor het eerst in een officiële tekst een **omschrijving** opgenomen van wat als reizen met essentiële doeleinden beschouwd wordt, met name in de bijlagen van het ministerieel besluit van 28 oktober 2020. Deze bijlagen bevatten geen leeftijdscriteria voor reizen met essentiële doeleinden voor de feitelijke partners.

De meerderjarigheidsvoorwaarde wordt wel behouden op de bovenvermelde websites uitsluitend voor derdelanders die hun partner die in België verblijft, willen bezoeken.

¹ Website Dienst Vreemdelingenzaken:

<https://dofi.ibz.be/nl/themes/covid-19/international-travels/verduidelijking-van-bepaalde-categorieen-van-uitzonderingen>

² Website info-coronavirus: https://www.info-coronavirus.be/nl/faq/#id_7

2. Analyse

- **Er is geen wettelijke basis om de essentiële reizen voor feitelijke partners met een duurzame en stabiele relatie te beperken tot meerderjarige partners**

Vooreerst dient opgemerkt te worden dat de **leeftijdsvereiste** voor feitelijke partners die een visum kort verblijf wensen aan te vragen, **in geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling terug te vinden** is. Daarnaast heeft de pandemie de toepassing van de Schengencode en van de wet van 15 december 1980 niet opgeschort. Visumaanvragers blijven onderworpen aan de voorwaarden die gelden voor de regulering en de beperking van immigratie. Naast de normaal geldende binnenkomstvoorwaarden, zijn er specifieke voorwaarden ingevoerd met het oog op het voorkomen van een verdere verspreiding van het coronavirus.

Wat betreft reizen van minderjarigen, bepaalt de Schengencode alleen dat de visumaanvraag moet worden ondertekend door een persoon die het ouderlijk gezag uitoefent³ en dat de minderjarige over de toestemming van de ouders moet beschikken indien hij of zij zonder ouder of voogd reist⁴. Er gelden geen andere specifieke regels voor minderjarigen die wensen te reizen.

Artikel 3, 7°, van de wet van 15 december 1980 bepaalt dat de toegang tot het grondgebied kan worden geweigerd om redenen van openbare orde. Met betrekking tot liefdesrelaties met een minderjarige, bepaalt het Strafwetboek 16 jaar als de leeftijdsgrens voor seksuele meerderjarigheid.⁵ Minderjarigen zijn vanaf 16 jaar vrij om emotionele en seksuele betrekkingen aan te gaan mits eerbiediging van het ouderlijk gezag.

Sinds eind maart 2020 moet elke derdelander⁶ die België wil binnenkomen, aantonen dat zijn reis beantwoordt aan een essentiële functie of behoefte. Wanneer de Nationale Veiligheidsraad eind augustus 2020 partners met een duurzame en stabiele relatie opnam in de lijst van essentiële reizen, heeft deze op geen enkel moment aangegeven dat de toelating om te reizen voorbehouden was aan meerderjarigen. Deze beperking was er evenmin wanneer de maatregel enkele weken later werd versoepeld door de minimumdrempel voor de relatieduur te verlagen naar één jaar. Bovenal wordt er geen leeftijdsvoorwaarde opgenomen in de, tot nu toe, enige geldende reglementaire bepaling die een omschrijving geeft van wat als essentiële reis beschouwd kan worden (het ministerieel besluit van 28 oktober 2020).

³ Schengencode, artikel 11.

⁴ Schengencode, bijlage II: niet-uitputtende lijst van bewijsstukken.

⁵ Titel 7, Hoofdstuk 5 van het Strafwetboek en <http://www.jeminforme.be/index.php/vie-affective-familiale/des-questions-sur-la-sexualite/la-loi-et-la-sexualite>.

⁶ Behalve deze met hoofdverblijfplaats in een derde land dat werd opgenomen in bijlage I van de Aanbeveling (EU) 2020/912 van de Raad van 30 juni 2020.

De DVZ verwijst naar het leeftijdscriterium zoals opgenomen in de wet van 15 december 1980, in de bepalingen betreffende partners die een visum lang verblijf willen aanvragen op basis van een duurzame relatie. Zoals verder uiteengezet en in tegenstelling tot wat de DVZ stelt, kan het begrip "partner" en de voorwaarden verbonden aan dit partnerschap voor de toekenning van een visum lang verblijf, niet zomaar naar analogie toegepast worden in het kader van de reisrestricties ter bescherming van de volksgezondheid.

Het leeftijdscriterium dat van toepassing is op feitelijke partners die elkaar tijdens de pandemie willen bezoeken in het kader van een kort verblijf, kan alleen worden teruggevonden op de websites van de betrokken administraties. **Informatie op de websites kan uiteraard geen rechtsgevolgen tot stand brengen en zeker geen fundamentele rechten en vrijheden beperken.**

- **De beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid worden niet in acht genomen**

De tijdens deze pandemie ingevoerde reisbeperkende maatregelen hebben de **bescherming van de volksgezondheid** als doel en dienen daar dan ook verband mee te houden. Opdat deze maatregel proportioneel zou zijn, heeft de regering reiscategorieën bepaald die essentieel zijn om een evenwicht te bewaren tussen het algemeen belang en de fundamentele rechten. Reizen die de voortzetting mogelijk maken van een relatie tussen feitelijke partners, die aan bepaalde voorwaarden voldoet en die ontstaan is vóór de aanvang van de crisis, worden als essentieel beschouwd.

De DVZ is van oordeel dat de term "partner" zoals opgenomen in het ministerieel besluit van 28 oktober 2020, moet worden opgevat in dezelfde zin als de bepalingen die gelden voor het visum lang verblijf, zoals bepaald in de wet van 15 december 1980.

De migratiewetgeving enerzijds en de reisbeperkende maatregelen die zijn ingevoerd om de pandemie te bestrijden anderzijds, beogen evenwel niet dezelfde doelstellingen.

De oorsprong en rechtvaardiging van het leeftijdscriterium in de context van een **visum lang verblijf**, bevindt zich in het feit dat partners niet wettelijk kunnen samenwonen noch huwen wanneer ze de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt.

Evenmin bestaat er een recht op gezinshereniging waardoor zij zich wettig op het grondgebied kunnen vestigen. In casu houdt het leeftijdscriterium rechtstreeks verband met de doelstelling van de wet om geen onwettige situatie te creëren.

Wat betreft de toelating tot het grondgebied **voor kort verblijf**,⁷ bepaalt noch de wet noch de Schengencode een leeftijdsvoorwaarde om een bezoek aan een partner toe te staan. Het doel van dit bezoek is immers niet om zich te vestigen, maar om een affectieve relatie voort te zetten indien aan alle binnenkomstvoorwaarden wordt voldaan. In het kader van een kort verblijf zijn de partners niet verplicht hun relatie te officialiseren in de vorm van een wettelijke samenwoning of een huwelijk en hoeven ze ook de intentie daartoe niet te hebben. Het opleggen van een meerderjarigheidsvereiste houdt aldus een belemmering in voor jongeren om een stabiele emotionele relatie te onderhouden. Vanuit dit perspectief blijkt het **onderscheid tussen meerderjarige en minderjarige partners onevenredig** te zijn.

De betekenis van een begrip moet worden **begrepen in de context van de toepasselijke wetgeving en haar nagestreefde doelstellingen**. Het is van fundamenteel belang dat deze juridische contexten niet zomaar vermengd worden. Eveneens is het essentieel dat een leeftijdsvoorwaarde niet eenvoudigweg naar analogie wordt toegepast omdat dan een maatregel wordt genomen die geen verband houdt met -en niet is afgestemd op- het nagestreefde doel.

- **Het recht op privéleven van een minderjarige wordt niet geëerbiedigd en het non-discriminatiebeginsel wordt geschonden**

Krachtens artikel 16 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind heeft een minderjarige recht op het **respecteren van zijn of haar privacy**.

Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft het recht op privéleven zoals bepaald in artikel 8 van Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, ook een **sociale dimensie**, met name het recht om met anderen verhoudingen aan te gaan.⁸ Het Hof verwijst in dit kader uitdrukkelijk naar de **bescherming van relaties tussen ongehuwde partners**.⁹

In het bijzonder met betrekking tot de relatiebeleving van adolescenten, stelt het VN Comité voor de Rechten van het Kind dat staten de nodige maatregelen moeten nemen opdat adolescenten hun identiteit en hun seksualiteit kunnen ontplooiën.

⁷ Zowel voor visumplichtige personen als voor personen die vrijgesteld zijn van de visumplicht. In dit laatste geval is een attest van essentiële reis vereist.

⁸ De Raad van Europa, "Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights", 31 augustus 2020, https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_8_eng.pdf, par. 68.,

⁹ De Raad van Europa . Protecting the right to respect for private and family life under the European Convention on Human Rights", 2012, https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Roagna2012_EN.pdf, p. 13

Een gezonde ontwikkeling betekent hier niet alleen het respecteren van de keuzes met betrekking tot zijn of haar gevoelsbeleving, **maar ook de mogelijkheid om relaties aan te gaan en te onderhouden**.¹⁰ Enkel en alleen omwille van leeftijd, kan een minderjarige ouder dan 16 jaar niet worden uitgesloten van het billijk evenwicht tussen zijn recht op privéleven en het algemeen belang dat de bescherming van de gezondheidszorg beoogt. Discriminatie betekent dat iemand ongelijk of ongunstig wordt behandeld op grond van persoonlijke kenmerken. De antidiscriminatiewetgeving definieert naast de verschillende vormen van discriminatie ook de persoonlijke kenmerken die door de wet worden beschermd. Leeftijd is een beschermd kenmerk. **Het anders behandelen van minderjarigen omwille van hun leeftijd kan beschouwd worden als discriminatie wanneer er hiervoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat**.¹¹

Er moet dus worden nagegaan of er sprake is van een legitiem doel en of de middelen om dat doel te bereiken passend en noodzakelijk zijn. In casu bestaat er geen twijfel over de legitimiteit van het doel, zijnde de ernst van de gezondheidsrisico's die de huidige pandemie met zich meebrengt. Het is daarentegen onduidelijk hoe een leeftijdsvoorwaarde bij feitelijke partners een passend middel kan zijn om bij te dragen aan de bestrijding van de pandemie. Het criterium leeftijd wordt, in het licht van eventuele reisrestricties, onvoldoende objectief en redelijk gerechtvaardigd en moet dus worden beschouwd als een discriminatie in de zin van de antidiscriminatiewetgeving.

3. Besluit en aanbeveling

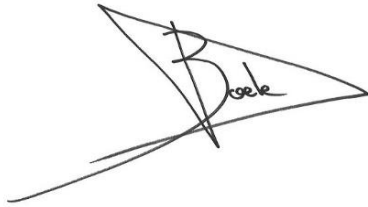
Een verwijzing naar de wettelijke bepalingen van een visum lang verblijf kan geen rechtvaardiging inhouden voor de invoering van een leeftijds criterium voor minderjarigen in het kader van een kort verblijf om hun partner in België te bezoeken waarmee ze een duurzame en stabiele relatie hebben en er aan de binnenkomstvoorwaarden voldaan is. Naast de afwezigheid van een wettelijke basis, stellen de federale Ombudsman, Myria, Unia, *le Délégué général aux droits de l'enfant* en de Kinderrechtencommissaris, eveneens vast dat dergelijk leeftijds criterium niet voldoet aan de beginselen van noodzakelijkheid, evenredigheid en non-discriminatie.

¹⁰ UN Committee on the Rights of the Child (CRC), General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence, 6 December 2016, <https://www.refworld.org/docid/589dad3d4.html>, par. 16, 17 en 23.

¹¹ European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, "Handbook on European law relating to the rights of the child", 2015, https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_ENG.pdf, p. 56-57.

Om deze redenen, formuleren de federale Ombudsman, Myria, Unia, le Délégué général aux droits de l'enfant en de Kinderrechtencommissaris, een aanbeveling aan de Dienst Vreemdelingenzaken om, bij de beoordeling van een toelating tot het grondgebied voor kort verblijf voor feitelijke partners die het bewijs leveren van een stabiele en duurzame relatie en die voldoen aan de binnenkomstvoorwaarden, essentiële reizen niet te beperken tot meerderjarigen.

De federale Ombudsman

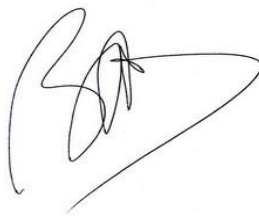

David Baele

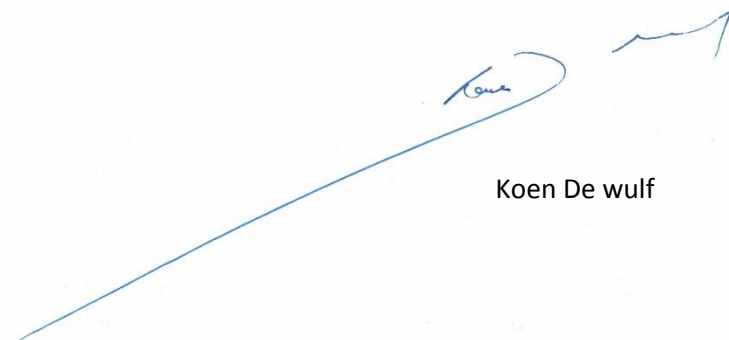
Jérôme Aass

Le Délégué général aux droits de l'enfant

Bernard De Vos

Myria

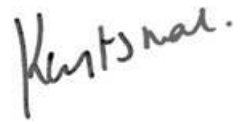
Koen De wulf

Aanbeveling aan de Dienst Vreemdelingenzaken: "Discrimineer feitelijke partners niet door een leeftijds criterium op te leggen bij de beoordeling van een essentiële reis." (juni 2021)

Unia

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P Charlier', with a horizontal line underneath.

Patrick CHARLIER

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Keytsman.', written in a cursive style.

Els KEYTSMAN

De kinderrechtencommissaris

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Caroline Vrijens', with a horizontal line underneath.

Caroline Vrijens

4. Referenties

- **Bijlage 3, °7, 2, Ministerieel Besluit van 28 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken zoals gewijzigd op 6 februari 2021**

“Bijlage 3. Lijst van essentiële reizen vanuit een derde land naar België toepasselijk op reizigers die niet beschikken over de nationaliteit van een land van de Europese Unie of van de Schengenzone, en die hun hoofdverblijfplaats hebben in een derde land dat niet is opgenomen in bijlage I bij de Aanbeveling (EU) 2020/912 van de Raad van 30 juni 2020 over de tijdelijke beperking van niet-essentiële reizen naar de EU en de mogelijke opheffing van die beperking. Voor de toepassing van artikel 21, § 2 van dit besluit worden de volgende reizen als essentieel beschouwd:

(...)

7° de reizen om dwingende gezinsredenen, namelijk:

(...)

- *de bezoeken aan een echtgenoot of partner, die niet onder hetzelfde dak woont, voor zover een aannemelijk bewijs geleverd kan worden van een stabiele en duurzaam onderhouden relatie;”*

- **Website van de Dienst Vreemdelingenzaken**

<https://dofi.ibz.be/nl/themes/covid-19/international-travels/verduidelijking-van-bepaalde-categorieen-van-uitzonderingen>, geconsulteerd op 11 juni 2021:

“Bezoek van korte duur aan een echtgenoot of een partner die niet onder hetzelfde dak woont: voor de toepassing van 3° van bovenstaand punt 2.1 en 7° van bovenstaand punt 2.2 moet het bewijs van het huwelijk of de wettelijke samenwoning gegeven worden via een officieel document. Voor de feitelijke partners moet een geloofwaardig bewijs van de stabiele en duurzame relatie gegeven worden op een van de volgende manieren:

- *bewijs dat de partners 6 maanden in België of in een ander land hebben samengewoond ; of*
- *bewijs dat de partners een relatie van ten minste 1 jaar hebben waarbij ze elkaar ten minste 2 maal fysiek ontmoet hebben, voor ten minste 20 dagen* ; of*
- *bewijs dat de partners een gemeenschappelijk kind hebben.*

Bovendien moeten de feitelijke partners meerderjarig en ongehuwd zijn.

**Indien een bezoek omwille van de reisbeperkingen (Covid-19) moest worden geannuleerd kan er voor het tweede bezoek rekening worden gehouden met het bewijs dat een bezoek gepland was.”*

- **Website info-coronavirus van de FOD Volksgezondheid**

https://www.info-coronavirus.be/nl/faq/#id_7, geconsulteerd op 11 juni 2021:

*“Voor reizigers met hoofdverblijfplaats in een derde land dat niet op deze lijst (<https://reopen.europa.eu/nl>) is hernomen en die niet beschikken over de nationaliteit van een land van de Europese Unie of van de Schengenzone, gelden de volgende voorwaarden: **de partner moet meerderjarig (18 jaar en ouder)** en alleenstaand zijn. Het stabiel en duurzaam karakter van de relatie moet aangetoond worden op het moment van de visumaanvraag (visumplichtige nationaliteiten) of van de aanvraag voor een attest van essentiële reis (niet-visumplichtige nationaliteiten). De relatie moet op de datum van de reis nog steeds bestaan.*

Het stabiel en duurzaam karakter van de relatie moet op de volgende manieren worden aangetoond:

- *ofwel tonen de partners een feitelijke/wettelijke samenwoning van 6 maanden in België of een ander land aan;*
- *ofwel tonen de partners aan dat ze al minstens een jaar een affectieve relatie onderhouden en dat er sinds het begin van deze relatie al minstens twee fysieke ontmoetingen, voor een totale minimale duur van 20 dagen, zijn geweest. Indien een ontmoeting als gevolg van de COVID-maatregelen moest worden uitgesteld kan een bewijs van de geplande reis als tweede bezoek in aanmerking worden genomen;*
- *ofwel tonen de partners aan dat ze een gemeenschappelijk kind hebben.”*

- **Artikel 11 en bijlage II, C, 1^e lid van de Verordening nr. 810/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode ('Schengencode')**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=NL>

Artikel 11: *“(…) Minderjarigen leggen een aanvraagformulier over dat is ondertekend door een persoon die tijdelijk of permanent het ouderlijke gezag of de wettelijke voogdij uitoefent.”*

“Bijlage II, C. Documenten met betrekking tot de gezinssituatie van de aanvrager: toestemming van ouders of voogd (indien een minderjarige zonder ouders of voogd reist);”

- **Infor Jeunes, “La Loi et la sexualité”**

<http://www.jeminforme.be/index.php/vie-affective-familiale/des-questions-sur-la-sexualite/la-loi-et-la-sexualite>, geconsulteerd op 11 juni 2021

” A partir de 16 ans, en Belgique, un-e mineur-e peut, légalement, avoir des rapports sexuels (hétéro ou homo), c’est pourquoi, on parle alors de majorité sexuelle.”

- **Artikel 3, lid 1 van de wet van 15 december 1980:**

Behoudens de in een internationaal verdrag of in de wet bepaalde afwijkingen, kan de toegang worden geweigerd aan de vreemdeling die zich in een van de volgende gevallen bevindt :

(...)

7° wanneer hij geacht wordt de openbare rust, de openbare orde of de nationale veiligheid te kunnen schaden;

- **Artikel 16 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind:**

“Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.”

- **Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens:**

“Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

- **Europees Hof voor de Rechten van de Mens, “Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights”, 31 augustus 2020,**

https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_8_eng.pdf , par. 68:

“The notion of private life is not limited to an “inner circle” in which the individual may live his own personal life as he chooses and exclude the outside world. Article 8 protects the right to personal development, whether in terms of personality or of personal autonomy, which is an important principle underlying the interpretation of the Article 8 guarantees. It encompasses the right for each individual to approach others in order to establish and develop relationships with them and with the outside world, that is, the right to a “private social life” (Bărbulescu v. Romania [GC], § 71; Botta v. Italy).

- De Raad van Europa, “Protecting the right to respect for private and family life under the European Convention on Human Rights”, 2012

https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/Roagna2012_EN.pdf , p. 13:

*“The notion of private life has often been used by the Court in a versatile fashion, almost a catch-all clause able to provide protection to worthy situations which would not fall under the scope of family life. The first category of relationships that are covered by this concept, therefore, could be defined as quasifamilial. They include : the relationship between foster parents and children they have been taking care of; **relationships between unmarried couples.** (Wakerfiel v. the United Kingdom.)”*

- UN Committee on the Rights of the Child, General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence, 6 December 2016

<https://www.refworld.org/docid/589dad3d4.html>, par. 16, 17 en 23:

*16. States, together with non-State actors, through dialogue and engagement with adolescents themselves, should promote environments that acknowledge the intrinsic value of adolescence and **introduce measures to help them to thrive, explore their emerging identities, beliefs, sexualities and opportunities, balance risk and safety, build capacity for making free, informed and positive decisions and life choices, and successfully navigate the transition into adulthood.** An approach is required that builds on strengths and recognizes the contribution that adolescents can bring to their lives and those of others, while addressing the barriers that inhibit those opportunities.*

*17. Factors known to promote the resilience and healthy development of adolescents include: (a) **strong relationships with and support from the key adults in their lives**; (b) opportunities for participation and decision-making; (c) problem-solving and coping skills; (d) safe and healthy local environments; (e) respect for individuality; and (f) **opportunities for building and sustaining friendships.** The Committee emphasizes that opportunities for adolescents to build and benefit from such social assets will enhance their capacities to contribute to the realization of their rights, including by maintaining good physical and mental health, avoiding risky behaviour, recovering from adversity, succeeding in school, showing tolerance, creating friendships and exercising leadership.*

*23. In accordance with article 12 of the Convention, States parties should introduce measures to guarantee adolescents the right to express views on all matters of concern to them, in accordance with their age and maturity, **and ensure they are given due weight, for example, in decisions relating to their education, health, sexuality, family life and judicial and administrative proceedings.** States should ensure that adolescents are involved in the development, implementation and monitoring of all relevant legislation, policies, services and programmes affecting their lives, at school and at the community, local, national and international levels.¹¹ The online environment provides significant emerging opportunities for*

strengthening and expanding their engagement. The measures should be accompanied by the introduction of safe and accessible complaint and redress mechanisms with the authority to adjudicate claims made by adolescents, and by access to subsidized or free legal services and other appropriate assistance.

- **European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, “Handbook on European law relating to the rights of the child”, 2015**

https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_ENG.pdf, p. 56-57.

“Under EU law, the EU Charter of Fundamental Rights in Article 21 explicitly mentions ‘age’ as a ground on which discrimination is prohibited. Article 24 includes the rights of the child among the protected fundamental rights.

*(...)Under CoE law, Article 14 of the ECHR and Article 1 of Protocol 12 to the ECHR do not explicitly mention ‘age’ in the list of grounds on which discrimination is prohibited. The ECtHR, however, has examined issues of age discrimination in relation to various rights protected by the ECHR, and thereby implicitly analysed age as being included among ‘other status’. In D.G. v. Ireland⁹⁷ and Bouamar v. Belgium, ⁹⁸ for instance, the ECtHR found that there was a difference in treatment between adults and children in the countries’ respective justice systems regarding detention, relevant to the application of the Convention. This difference in treatment stemmed from the punitive purpose of detention as regards adults and its preventive purpose in respect of children. **Hence, the Court accepted ‘age’ as a possible ground for discrimination.**”*

5. Contacten

De federale Ombudsman: Jan.Bournons@federaalombudsman.be

Myria: Astrid.Declercq@myria.be

Unia: Florence.Pondeville@unia.be

Le Délégué général aux droits de l'enfant: Sophie.CROONEN@cfwb.be

Het Kinderrechtencommissariaat: julie.ryngaert@vlaamseparlement.be